

нання роботи скоротилася на 10 уд/хв..

5. Застосування експериментальної методики дозволяє зробити висновок, що періодичне повторення тренувального циклу зменшує фактор ризику розвитку серцево-судинних захворювань у осіб з цими вадами.

Подальші дослідження слід спрямувати на вивчення інших проблем проведення занять лікувальною фізичною культурою зі студентами з ризиком розвитку серцево-судинних захворювань.

Список використаної літератури:

1. Амосов Н.М., Мурахов И.В. Сердце и физические упражнения. – Киев: Здоров'я, 1985. – 80с.
2. Крючок Е.С. Аэробика, содержание и методика проведения оздоровительных занятий. – СПб.: СПбГАФК, 1999.
3. Муравьев В.И. Социальные группы в физической культуре и спорте // Здоровый образ жизни: реабилитация, физическая культура и спорт в условиях Крайнего Севера и Сибири. 4.1. Омск, 1997.
4. Мурахов И.В. Физическая культура и активный отдых в разные возрастные периоды. – К.: Здоровье, 1973. – 120с.

Надійшла до редакції 17.06.2004р.

ПЕРЕДУМОВИ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИКОНАННЯ ВИХОВНОЇ ФУНКЦІЇ

Черняков В.В.

Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка

Анотація. У статті показані результати готовності вчителів фізичної культури до виконання виховних функцій в умовах школи. Наголошується на недостатньому рівні цієї готовності і вказується на окремі причини, що спонукали до цього стану.

Ключові слова: учитель, соціально-педагогічна активність, класний керівник, виховання.

Аннотация. Черняков В.В. Предпосылки готовности учителя физической культуры к выполнению воспитательных функций. В статье показаны результаты готовности учителей физической культуры к выполнению воспитательных функций в условиях школы. Подчеркивается недостаточный уровень этой готовности и указываются отдельные причины, которые привели к этому состоянию.

Ключевые слова: учитель, социально-педагогическая активность, классный руководитель, воспитание.

Annotation. Chernyakov V.V. The teacher's of Physical culture preparation for the fulfillment of bringing up functions. The article points out the results of teacher's of Physical culture preparation to the fulfillment of bringing up functions at schools. The low lineal of the preparation is underlined in the article. It shows some reasons which lead to the situation we have.

Key words: a teacher, a sociality-pedagogical activity, a up-bringing, a teacher responsible of the group.

Постановка проблеми. Відомо, що головною умовою забезпечення повноцінного фізичного виховання учнівської молоді є вчитель фізичної культури.

Найважливішими якостями сучасного фахівця з фізичного виховання вважаються глибокі професійні знання, теоретична та методична підготовка, фізична підготовленість, організаційні здібності.

Разом із тим учні сучасної школи хочуть бачити такого вчителя, який не тільки професійно проводить навчання та виховання учнів засобами фізичної культури, а й у достатній мірі володіє такими якостями як ініціативність, активність, творчість, організаційні якості, відчуття новизни та інше [1,3].

Спортивно-фізкультурна діяльність позитивно впливає на розвиток зазначених якостей. У фізичному вихованні представлені практично всі види людської діяльності: освітня, пізнавальна, ціннісно-орієнтаційна, спілкування. Враховуючи це слід зазначити, що в процесі фізичного виховання можна активно формувати свідомість і поведінку людини [6]. Тому є підстави сподіватись, що випускники фізкультурних вузів та факультетів фізичного виховання мають перевагу в розвитку цих якостей у порівнянні з учителями інших предметів [9].

На жаль, реальний стан готовності та участі випускників фізкультурних закладів у реалізації цих якостей не відзначається перевагами в цьому напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан розвитку суспільства в Україні обумовлює зростання значимості педагогічної праці, оскільки саме система освіти має забезпечити для кожного громадянина нашої країни реальні умови для повноцінного розвитку, підвищення загальнокультурного рівня, самовдосконалення й самовиховання [7]. Рівень працездатності, стан здоров'я і навіть професійне майбуття учнів значною мірою залежать від ефективності їх фізичного виховання. Ось чому винятково важливі завдання в справі підготовки підростаючого покоління до сучасного життя покладаються на вчителя фізичної культури [10].

Сучасна система підготовки спеціалістів із фізичного виховання зорієнтована переважно на засвоєння знань та вмінь і формує вчителя виконавчого типу [2]. Але школа на сучасному етапі розвитку суспільства вимагає вчителя творчого, активного, який на високому рівні володіє новітніми технологіями й методиками навчання, що дозволять на належному рівні забезпечити повноцінний фізичний розвиток [5,8].

Робота виконана згідно загального плану НДР ЧДПУ ім. Т.Г. Шевченка „Дидактичне забезпечення якісного оновлення змісту освіти

в системі педагогічної підготовки студентів педагогічних Вузів III-IV рівнів акредитації.

Мета роботи: дослідити стан соціально-педагогічної активності вчителя фізичної культури та визначити окремі причини, що спонукали до цього стану.

Дослідження проводилося на базі загальноосвітніх шкіл м. Чернігова та факультету фізичного виховання ЧДПУ ім. Т.Г. Шевченка. Дослідженням були охоплені вчителі загальноосвітніх шкіл, зокрема, 165 вчителів фізичної культури.

Результати дослідження. Враховуючи великі виховні можливості фізичної культури і в той час недостатню готовність вчителя до виконання виховної функції у школі, нами було проведено дослідження в цьому напрямку.

Перш за все нас цікавило, як учителі фізичної культури залучаються до виконання обов'язків класного керівника. Адже виховна функція вчителя в найбільшій мірі проявляється якраз при виконанні цих обов'язків.

На основі численних результатів анкетування та бесід із керівниками загальноосвітніх шкіл міста Чернігова стало можливим бачити, яке місце вчителів із спеціальності „Фізична культура” у виконанні функцій класного керівника.

У таблиці 1 показані кількісні показники та процентне співвідношення призначення вчителів класними керівниками. Усього класних керівників - 693, зокрема, вчителів фізичної культури – 11.

Аналіз результатів проведеного дослідження свідчить, що адміністрація шкіл необґрунтовано рідко (1,7%) призначає вчителів фізичної культури класними керівниками. В загальноосвітній школі фізична культура вивчається на протязі всього навчального процесу і викладається два рази на тиждень. І хто, як не вчитель фізичної культури може мати великий виховний вплив на учнів. Кому, як не вчителю фізичної культури, бути взірцем для майбутнього покоління. Саме у фаховій роботі вчителя фізичної культури повинні якнайефективніше проявлятися його виховні та організаційні можливості у процесі навчання дітей руховим навичкам, у пропагуванні здорового способу життя, у сприянні фізичного розвитку учнів, в організації різноманітних культурно-освітніх заходів у позаурочний та позашкільний час, у вихованні в школярів свідомої спрямованості та зацікавленості до свого фізичного самовдосконалення [4].

Виникає питання: чому ж адміністрація школи не призначає класним керівником учителя фізичної культури? Однією з причин є недовіра

керівництва до вчителя фізичної культури як до педагога-організатора й вихователя.

Таблиця 1.

Кількісні показники виконання функцій класного керівника вчителями різних предметів

Місце	Назва предмета	Кількість	%
1	Українська мова і література	172	24,8
2	Математика	142	20,5
3	Іноземна мова	118	17,1
4	Російська мова й література	83	12,1
5	Біологія, історія	61	8,9
6	Фізика, хімія	51	7,4
7	Географія	36	5,2
8	Праця	12	1,8
9	Фізична культура	11	1,7
10	Співи	3	0,4
11	Хореографія	1	0,1

Загальна кількість класних керівників – 693.

Наступним етапом дослідження було вивчення питання кваліфікаційної освіти та педагогічного стажу вчителів фізичної культури.

Усі вчителі фізичної культури загальноосвітніх шкіл міста Чернігова мають вищу педагогічну освіту.

У таблиці 2 показані кількісні показники та процентне співвідношення педагогічного стажу вчителів фізичної культури. Як бачимо кількість молодих спеціалістів у школах становить-14,5% від загальної кількості вчителів фізичної культури. А фахівців із педагогічним стажем до 10 років включно в школах становить 41,2% від загальної кількості вчителів фізичної культури.

Таблиця 2.

Кількісні показники педагогічного стажу та освіти вчителів фізичної культури

Стаж (років)	0-3	4-10	11-15	16-20	21-25	26+
кількість	24	44	14	26	21	36
%	14,5	26,7	8,5	15,8	12,7	21,8
Освіта	вища	вища	вища	вища	вища	вища

Загальна кількість вчителів фізичної культури – 165.

Цей етап дослідження засвідчує, що більшість вчителів фізич-

ної культури (58,8%) мають великий педагогічний стаж, а отже і відповідний фаховий досвід. В той же час призначення вчителів фізичної культури класними керівниками складає 6,6%.

Звідси випливає специфіка його роботи. З одного боку, він виступає як „чистий” вчитель (предметник) проводячи уроки, а з іншого - як вихователь, організатор процесу фізичного виховання. І саме предметний компонент діяльності виступає на перше місце, залишаючи позаду виховний та організаційний. Ця спрямованість діяльності вчителя фізичної культури призводить керівництво шкіл до думки, що довіряти вчителю фізичної культури класне керівництво недоцільно.

Досі чимало вчителів фізичної культури не відрізняються широкою освіченістю, високим рівнем культури, інтелекту, не намагаються творчо підходити до роботи, бути спостережливим, не мають педагогічного такту, організаторських здібностей. А це у свою чергу підкреслює, що є підстави стверджувати про недостатній рівень психолого-педагогічної підготовки фахівців із фізичного виховання та підтверджують необхідність перебудови навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.

Отже, кожному вчителеві варто пам'ятати, що результат фізичного виховання учнів залежить не тільки безпосередньо від учителя фізичної культури, а й від загальної орієнтації на цей процес навколишнього середовища. У цьому полягає складність професії вчителя, його велика відповідальність і неповторність.

Висновки:

1. Отримана інформація свідчить, про недостатній рівень психолого-педагогічної готовності випускників факультетів фізичного виховання до виконання виховної функції у школі.

2. Подальше вивчення місця й функцій учителя фізичної культури в соціально-педагогічній сфері складає актуальну проблему і вимагає ґрунтовного наукового дослідження.

3. Докорінне поліпшення підготовки фахівців із фізичного виховання можливе тільки при визначенні конкретних вимог до особистості вчителя, до рівня його професійної підготовленості в співвідношенні із задачами, які висуваються сучасною школою.

Подальші дослідження необхідно провести у напрямку визначення педагогічних умов підвищення соціально-педагогічної активності майбутніх учителів фізичної культури.

Література

1. Величко С.П. Соціально-психологічні чинники формування творчої педагогічної діяльності вчителя // Педагогіка і психологія. - 1996. - №3. - с.159-164.

2. Виленский М.Я., Зайцева С.Н. Формирование индивидуального опыта творческой деятельности учителя физической культуры как условие его совершенствования профессиональной подготовки // Теория и практика физической культуры. - 1993. - №7. - с.10-12.
 3. Журавлев Д. Имидж учителя - необходимость или дань моде? // Народное образование. - 2003. - №7. - с.213-218.
 4. Затилкін В.В., Лоза Т.О. Дослідження теоретичних основ мотивації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності студентів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2003. - №22. - с.86-95.
 5. Зязюн И.А., Лебедик Н.П. Социальная зрелость и педагогическое мастерство будущего учителя // Советская педагогика. - 1991. - №6. - с.74-78.
 6. Кузнецова О. Дослідження ціннісних орієнтацій студентів педагогічних вищих навчальних закладів // Початкова школа. - 2003. - №9. - с.24-26.
 7. Національна Доктрина розвитку освіти в Україні // Освіта України. - 2002. - №33. - 23 квітня. - с.4-6.
 8. Сметанський М. Соціально-педагогічні умови професійного становлення вчителя // Рідна школа. - 1995. - №5. - с.26-28.
 9. Сметанський М. Шляхи удосконалення педагогічної підготовки майбутніх учителів // Шлях освіти. - 2002. - №4. - с.36-39.
 10. Чесноков А.В. Формирование профессиональных качеств педагога по физической культуре // Теория и практика физической культуры. - 2001. - №10. - с.18-20.
- Надійшла до редакції 23.06.2004р.